

Knjiga *Regional Economics* Roberte Capello prvi je put objavljena na talijanskom jeziku 2006. godine³, točno pedeset godina nakon Isardovog klasika i uspješna je sinteza napretka teorije prostorne ekonomike od von Thüнена⁴ do «nove ekonomske geografije», s posebnim naglaskom na ulogu prostora u ekonomskom razvoju.

Knjiga je inovativna jer napušta razlikovanje između teorija konvergencije i divergencije te uključuje neke nove elemente oko kojih organizira teme regionalne ekonomike. Prvo, to je poimanje prostora koje omogućava grupiranje teorija prema njihovom pristupu (mikro ili makro). Drugo, to je uloga koju prostor ima u razvojnom procesu (pasivna ili aktivna). Treće je sam fokus istraživanja (rast ili razvoj), dok su četvrto načela koja određuju razvoj i rast (alokativna učinkovitost, prostorna blizina/udaljenost i sl.). Unatoč svojoj inovativnosti, knjiga je pisana jednostavno i polazi od najjednostavnijih pitanja regionalne ekonomike: *gdje je što, zašto, i koje su posljedice takvog razmještaja* u prostoru.

Knjiga se sastoji od predgovora kojeg je napisao Masahisa Fujita, četiri dijela i pogovora Petera Nijkampa⁵. Svaki dio propitkuje različite teorije značajne za regionalnu ekonomiku. Dijelovi su podijeljeni prema načinu poimanja (kategorijama) prostora – fizički (metrički) prostor kao u teorijama lokacije; jedinstveno-apstraktni kao u teorijama rasta 50-ih i 60-ih; diversificirano-relacijski kao što je bilo dominantno u istraživanjima u 70-im i 80-im i diversificirano-stilizirani poput prostora u modelima «nove ekonomske geografije» i endogenog rasta. Na osnovu različitih definicija rasta i razvoja, knjiga je podijeljena u 11 poglavlja.

Prvi dio, *Location theory: physical-metric space*, razmatra tradicionalnu lokacijsku teoriju pomoću «fizičkog prostora» definiranog u terminima udaljenosti i transportnih troškova. Pitanja aglomeracije, dostupnosti i

³ Izdavač je Il Mulino iz Bologne.

⁴ von Thünen je 1826. godine razvio prvi lokacijski model korištenja poljoprivrednog zemljišta iz kojeg su se kasnije razvile brojne teorije razmještaja ekonomskih aktivnosti u prostoru. Klasični von Thünenov model objašnjava prostorni razmještaj različitih vrsta poljoprivredne proizvodnje oko srednjovjekovnog grada, a uvodi i pojam lokacijske rente.

⁵ Masahisa Fujitu i Petera Nijkampa istraživači s područja regionalne i prostorne ekonomike prepoznaju kao najutjecajnije suvremene autore i istraživače.

To su najsvremenije teorije, koje uključuju rastuće prinose u modelima makroekonomskog rasta. Prvi su to pokušaji objašnjavanja lokalnog razvoja kombiniranjem potpuno ekonomskih procesa s prostornim i lokacijskim značajkama. Te se teorije odnose na «novu ekonomsku geografiju» i modele endogenog rasta, temeljeći se na pretpostavci da se proizvodne aktivnosti koncentriraju oko određenih «polova» razvoja, stvarajući nejednakosti u razinama i stopama rasta dohotka unutar iste regije.

Kako bi knjiga bila što pristupačnija, prvenstveno studentima, svako od jedanaest poglavlja strukturirano je prema četiri «kategorije» prostora iznoseći brojne primjere iz cijelog svijeta, povezujući teorijske pristupe i modele, kao i pitanja za provjeru znanja s daljnjim preporukama za čitanje. Knjiga Roberte Capello privlačna je studentima, jer na jednom mjestu mogu pronaći iscrpnu analizu tema koje inače nalaze u udžbenicima različitih ekonomskih disciplina - urbane ekonomike, agrarne ekonomike, teorije rasta, pa i ekonomike vanjske trgovine. Istovremeno, knjiga je zanimljiva i predavačima, koji će u njoj naći mnoge metodološke inovacije, ali i istraživačima pred koje postavlja nova i izazovna pitanja. Tako se kao jedna od najizazovnijih disciplina suvremene ekonomike pojavila disciplina «nove ekonomske geografije», koja se oslanja na nove teorijske postavke koje se temelje na nesavršenoj konkurenciji i nelinearnim dinamičkim sustavima. Međutim, još uvijek je neriješen izazov povezivanja «nove ekonomske geografije» s teorijom endogenog rasta. To se dijelom može objasniti činjenicom da se interes ekonomista i matične struke za prostornu dimenziju ekonomske aktivnosti iscrpio u teoriji vanjske trgovine s odgovarajućom teorijskom nadogradnjom. Krugman (1991) je to povezao s nedostatkom jedinstvenog okvira koji bi obuhvatio i rastuće prinose i nesavršenu konkurenciju, dva osnovna elementa koji određuju ekonomsko okruženje.

Unatoč intenzivnom zamahu regionalne ekonomike, može se reći da i dalje ostaje blizu rubnih područja ekonomske znanosti. Kritike upućene regionalnoj ekonomici uglavnom propitkuju značaj teorije i njenih implikacija na vođenje regionalne politike.

